

IVAIROS ŽINIOS

MINISTERIŲ KONFERENCIJA PASIBAIGĖ

Amerikos, Anglijos ir Prancūzijos užsienio reikalų ministerių konferencija Londone pasibaigė ir Europos diplomatai įgijo daugiau pagarbos Amerikos diplomatijai ir jos vadui Sekretoriui Acheson. Nors nevisi Amerikos siūlymai buvo priimti, bet tie, kurie priimti, turės svarbos ateityje. Achesonas įtikino Europą, kad piliečių gerovės kėlimas turi eiti ranka rankon su jų apginklavimu ginti savo laisvę prieš komunistinį imperializmą. Tą apginklavimą turi lygiomis finansuoti visi kraštai, ne vien Amerika. Amerikonai tvirtino, kad be Vakarų Vokietijos Europa nebus gėnėtina stipri prieš priešgintis. Europos diplomatai su tuo sutiko ir Vokietijai vis daugiau ir daugiau bus duota laisvės tapti pilnu Europos valstybių nariu. Tas reiškia, prancūzai turės mažinti savo nepasitikimą vokiečiams.

STALINAS SVEIKAS KAIP ARKLYS

UNO sekretorius, Trygve Lie, lankėsi Maskvoje ir kalbėjosi pusantros valandos su Stalinu. Jo tikslas buvo rasti bendro pagrindo suderinti Vakarus ir Rytus kad sumažinus šaltojo karo įsitempimą. Lie sako, Stalinas išrodo sveikas, kaip ridikas ir visos žinios apie jo negelavimus esą melas. Pirmą apsilankymą Maskvoje, Lie kalbėjosi Washington, Londone ir Paryžiuje. Grįždamas, jis vėl užsuks į šias sostines. Todėl, sako, jo pastangų vaisiai tepasirodys, gali būti, tik po kelių mėnesių. Bet, bendrai, Lie sakosi savo kelione patenkintas.

AMERIKA PARODĖ KARIŠKĄ PAJĖGUMĄ

Gegužės 20 Amerika minėjo karišką pajėgumą dieną, kurioje pasauliui parodė krašto pajėgumą ginti jos piliečių laisvę nuo raudonojo imperializmo. Washington ir kituose miestuose buvo dideli kariuomenės paradai. Eilė žymių karo vadų kalbose aiškino piliečiams kariško prisirengimo svarbą. Sako, apsiginklavimas brangiai kainuoja, bet be jo piliečių laisvė negali būti dabartiniu momentu apginta. Nei vienas kalbėtojas nenumatė greitos pabaigos, taip vadinamam šaltam karui.

SOVIETŲ "GERA ŠIRDIS"

Maskvos propogandos maulas paskelbė vokiečiams didelę "malonę". Girdi, mes jums sumažinsime karo nuostolių atlyginimo sumą per pusę. Reiškia, vietoje šešių bilionų dolerių, jūs sumokėkite tik tris. Bet, vien, niekas Maskvai nepripažino ne tik šešių bilionų, bet nei vieno cento karo nuostolių atlyginimo sumos iš vokiečių. Antra, rusai iš Rytų Vokietijos jau yra prisivogę 18 bilionų dolerių. Su taip aplėšta Vokietijos dalimi dabar Maskva skelbia turinti "gerus santykius", nes ten gyvuojanti "tikra demokratija".

Nr. 21-mas

WORCESTER, MASS., GEGUZĖS (MAY) 27-tą D., 1950 M.

Telefonas Diaľ 5-1094

Vol. XXIX

MILITARIŠKI VADAI LAIKĖ SLAPTĄ SESIJĄ SVARSTYTI ŠALTĄ KARĄ

WASHINGTON, D. C.—Krašto vyriausieji militariški vadai buvo sušaukti Buto Ginkluotų Jėgų Komiteto slaptai sesijai kaslink "šaltojo karo" su Rusija. Iš kai rės į dešinę (sėdi): Armijos sekretorius Frank Pace, Jr.; komiteto pirmininkas Cary Vinson, (Georgia valstijos); Apsiginimosekretorius Louis Johnson; generolas Omar Bradley, pirmininkas bendro štabo vadų. Stovi: George Kennan, Valstybės Departamento patarėjas; gen. J. Lawton Collins, Armijos štabo viršininkas; gen. Hoyt Vandenberg, Oro Jėgų vadas ir adm. Forrest P. Sherman, Laivyno vadas.

Baltikos Valstybės Stragiškos Armijos Bažės

Boston, Mass. — Boston Sunday Post patalpino svarbia žinią paremta naujais duomenimis pagrindinę pasipriešinimo veiklą Lietuvoje. Šie faktai buvo paduoti Lietuvos pogrindžio vadų. Iš šių faktų sužinota, kad komunistai skubiai ruošiasi priekaro, naikindami ir pavergdami milijonus žmonių Baltikos valstybėse, kad kuo greičiausia šiuos kraštus paverstų strategiškas karo bazes. Ypač komunistai skubina išdeportuoti žmones iš Lietuvos, nes šio krašto žmonės įsteigė ginkluotą partizanų pasipriešinimą ir delto, kad lietuviai ukiūninkas atkakliai priešinosi prieš visas sovietų pastangas versti jį į kolektyvus ukius.

Areštuoja Atomo Paslapties Daugiau Išdavikų

New York, geg. 25.—FBI agentai Phila., Pa. suareštavo Harry Gold, apkaltintą už tarpininkavimą atomo paslapties priėmimo nuo areštuoto britų mokslininko Dr. Klaus Fuchs ir perdavimo Sovietų atstovybei. Dr. Fuchs su Harry Gold susidėjo 1944 ir 1945 metais. Gold tokiu būdu tapo pirmuoju Amerikonu stovėti prieš mirties bausmę del atomos bombos šnipinėjimo. Federaliai agentai pranešė, kad daugiau žmonių bus areštuoti del bendradarbiavimo su Fuchs.

— IZRAELIO valstybės seimas paskelbė Jeruzalės miestą žydų respublikos sostine, nors tai priešinosi Jungtinių Tautų konferencijos nutarimams ir pasaulio katalikų bendram norui, kad šis miestas būtų tarptautinės komisijos žinioje.

LIETUVAI REMTI DRAUGIJOS METINIS SUVAŽIAVIMAS - BOSTONE

Š. m. Gegužės 21 d. So. Bostone įvyko Metinis Draugijos Skyrių Atstovų Suvažiavimas, kuris apgyvendino ir nustatė šios Organizacijos Ateities Veiklos Gaires Ir Išrinko Naują Centrinę Valdybą, Į Kurios Sudėtį šale Senųjų Veikėjų Įsijungė Ir Naujųjų Tremtinių.

SUVAŽIAVIMO EIGA

L.R.D. Bostono skyr. pirm. Jankauskas, kaip suvažiavimo šeimininkas, pasveikina atstovus bei svečius ir pveda Centro Valdybos pirm. inž. Kiškui, tarti atidaromąjį žodį ir pradėti darbą. Visiems sugiedojus lietuvių tautos himną, išrenkamas sekantis suvažiavimo darbo prezidiumas:

Prof. I. Končius, pirm.; Mr. Zemaitaitis, vice-pirm.; Dr. Alseika, sekretorius; Mandotų komisijon: J. Vizbaras ir Mrs. Januškevičienė.

Rezoliucijų komisijon: Mr. Januškis "Keleivio" redaktorius, Mr. Audėnas ir Mr. Krasinskas.

Susirinkimo pirmininkui prof. Končiui paskelbus suvažiavimo dienotvarkę, sekė sveikinimai. Žodžiu suvažiavimą pasveikino:

Mr. Arlauskas, Amerikos Lietuvių Tarybos vardu. Dr. Alseika, "Tėvynės Mylėtojų Draugijos" vardu. Mr. Audėnas, So. Bostono "Sandaros" 7 kp. vardu. Mr. Vizbaras, Worcesterio "Sandaros" 16 kp. vardu. Mr. Bajerčius, So. Bostono Lietuvių Piliečių Klubu; adv. Keturakis, So. Bostono Tremtinių Valdybos vardu; Mrs. Lizdenienė, So. Bostone Skautų Draugovės; Mr. Jankus, So. Bostono "Sandaros" 7 kp. vardu; raštu suvažiavimui atsiuntė pasveikinimus BALFo pirm. Dr.

J. Končius, ir visa eilė lietuvių tremtinių, esančių ligoninėse bei sanatorijose Europoje, kuriems L. R. Draugija siuntė maisto bei rubusijos pranešimu, suvažiavime dalyvauja 40 teisėtų atstovų, iš pačios LRD bei lietuviškų organizacijų. Ir susirinkimui nutarus, visi buvo užskaityti turį aktyvią ir pasyvią suvažiavimo teisę. Po to, sekė LRD centrinės valdybos ir skyrių pranešimai apie praėjusių metų Draugijos veiklą ir atliktus darbus šalpos srity. Bendrais bruožais pailiustruojamas C. Valdybos kasininko Mr. Dvarecko pranešimas. Pravestas piniginis vajas BALFo reikalams davė \$5,000 sumą. Siuntinėliams į Europą—\$269. Iš kultūrinių parengimų gautų aukų BALFui \$759, ir \$100. bonas, Amerikos Liet. Tarybai \$100., Tremtiniams įkurdinti bei parenti \$196. ir tt. Viso be šalpos su smulkesnėmis pozicijomis, kaip spaudai, kultūriniais parengimais praėjusių metų bėgyje turėta išlaidų \$7,323. 64., o pajamų per tą laiką turėta \$7,668., tuo būdu Draugijos metinis balansas yra aktyvus.

Apie tremtinių sutikimą uoste, kurį organizuoja Bostono skyrius, pranešimą padarė Mrs. Januškevičienė. Apgailėtina, kad nebuvo registruota, kiek per L.R. Draugiją tremtinių buvo sutikta Bostono uoste.

Tačiau, nežinint tai, suvažiavimas užgyrė komisijos darbus, o kai kurie tremtiniai, atvykę į Ameriką per šią Draugiją suvažiavime asmeniškai išreiškė savo padėkas.

Draugijos ateities veiklai suvažiavimas nustatė šias gaires:

a) Stiprinti organizacijos veiklą, pažadinant apsilpusius skyrius ir kur tik yra galios steigti naujus.

b) Šelpti į vargą patekusius lietuvius išbaskytus po visą pasaulį ir vargstančius tėvynėje.

c) Išplėsti kultūrinę veiklą, ruošiant reprezentacinius kultūrinius parengimus, kurių programą išpildytų žymieji mūsų menininkai, bei tautinio meno ansambliai.

d) Remti Amerikos Lietuvių Tarybos darbą ir visomis išgalėmis jungtis prie bendrosios Lietuvos laisvinimo kovos.

e) Atkurus Lietuvos Nepriklausomybę, visus materialinius išteklius skirti jos atstatymui.

f) Šių tikslų siekiant laikyti glaudų ryšį su visomis lietuviškomis organizacijomis Amerikoje ir visame pasaulyje.

Po to, suvažiavimas išklaušė ir priėmė rezoliucijų komisijos paruoštas rezolucijos spaudoje.

NAUJOS CENTRO VALDYBOS RINKIMAI

Naujoji valdyba yra išrinkta šios sudėties:

I—Arlauskas, pirmininkas. Inž. Kiškas, I vice-pirm. Anesta, II vice-pirm. Krasinskas, sekretorius. Dvareckas, išdininkas. Blažys, finansų sekr. Jankus ir Babickas—Iždo globėjai.

II—Spaudos ir kultūros komisijon: Januškis, dr. Alseika ir J. Vizbaras.

III—Parengimų komisijon: Čiaupa, Palu k e c k a s, Cyviklas, Kučys, Bajerčius ir Jokubauskas.

IV—Tremtinių paramos komisijon: Kruopas, Januškevičienė, Tumavičienė ir Matjoška.

Užbaigiant, suvažiavimas nutarė pasiųsti sveikinimus Lietuvos ministru Washington Žadeikiui, Amerikos Lietuvių Tarybai, BALFo centru ir vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo komitetui (VLKui) Europoje.

Po suvažiavimo darbų atstovams ir svečiams buvo surengtas jauki vakarienė. Į ją atsilankė, kaip garbės svečias, nors dar pilnai nesutvirtėjęs po ligos, šios Draugijos kurėjas ir nepailstamas darbuotojas jau senelis J. Tunila. Jis savo jautrioje kalboje pasakė gražių žodžių apie organizacijos kurimą prieš dešimtį metų ir jos atliktus pirmuosius tremtinių šalpos darbus. Padėkai už Mr. J. Tunilos nuveiktus darbus, So. Bostono LRD skyr. vardu Mrs. Januškevičienė įte-

kė jam dovaną—medyje išdrožinėta Lietuvos herbą—Vytį, o pobuvio dalyviai sugiedojo "Ilgiausių metų". Vakarienes metu solistai Mr. Bakunas ir Mrs. Barnienė, akomponuojant Mrs. Januškevičienė padainavo kelias lietuviškas kompozicijas. Suvažiavimo atstovai ir svečiai, pasakė gražių kalbų, pasidalino įspūdžiais su pažįstamais ir draugais. Broliškoje nuotaiškoje buvo praleista keleta valandėlių Bostoniškųjų šeiminių kių globoje.

J. Vizbaras—Sudavas

IVAIROS ŽINIOS

DIDELIS SPROGIMAS AMERIKOS PRIEPLAUKOJE

Dėl neišaiškintos priežasties South Amboy, New Jersey prieplaukoje sprogo amunicija kraunama į laivus vežti į naująją valstybę Indijoj, Pakistaną. Sprogimas apardė miestelį, užmušė keturius gyventojus ir sužeidė daugiau kaip 300 milijonus dolerių, nes sugriauta daug namų, fabriku ir kitų pastatų.

NEDARBO GRĄSA AMERIKAI

Daugelis galvoja, kad Amerikai ne Sovietija pavojinga, bet krizė ir bedarbė. Tą mintį pabrėžė CIO darbo unijų vadas, Phillip Murray Clevelande, kalbėdamas Amalgamated Clothing Workers unijos seimui. Jis nurodė, kad Amerikos korporacijos pasiėmė pereitais metais didelių pelnų, bet skaičius bedarbių augęs po milijoną kasmet. Dabar Amerika turinti penkis milijonus vyrų ir moterų be darbo. Jei skaičius išaugtų iki septynių milijonų, jau būtų bedarbė ir krizė. Jei bedarbių atsirasėtų vienuolika milijonų, tai būtų visai blogai, nes gal įvyktų riaušių ir sukilimų. CIO unijos nori, kad Amerikos pramonė visur įvestų 35 valandų darbo savaitę. Tada, sako, visi bedarbiai gautų darbus, ir viskas būtų tvarkoje.

RUSŲ LAIVAI TIES ANGLIJA

Anglų spauda susidomėjo pasirodymu rusų laivų ties tomis Anglijos pajurio vietomis, kur netrukus bus ruošiamas Atlanto Sutarties valstybių laivynų kariško manevrai. Rusų laivai visi žvejų tipo ir plaukia laisvąją jurų zona, tiek tiek arti Anglijos pakraščiu kiek tarptautinė teisė leidžia. Anglai suskaitė 29 rusų laivus. Nužvelgiama, rusai nori nors iš tolo stebėti businčius manevrus.

LIETUVIAI AMERIKOJE

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SAJUNGOS VEIKLA

Gegužės 22 dieną suėjo vieneri metai, kai Amerikos lietuvių tautinės srovės seime, New Yorke, buvo įsteigta Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. Metinių sukaktuvių proga mūsų korespondentas aplankė Sąjungos pirmininką adv. Antaną Olį—Chicagoje:

—Kaip atrodo Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos metinės veiklos balansas?

—Kai praėjusių metų gegužės 22 d. ALT Sąjunga pradėjo formalų gyvenimą, ji jau turėjo savo nemažą dvasinį kapitalą. Kelios aukščiausiai atskirai veikusios organizacijos—Lietuvai Vaduoti Sąjunga, Tautininkų Centras ir Amerikos Lietuvių Misija—per eilę metų sugebėjo atlikti nemažai darbų, labai naudingų Amerikos lietuvių tautiniams interesams. Visus tuos dvasinius kapitalus sujungus į vieną centralizuotą organizaciją, susidarė tyrtas branduoles dar didesniems darbams vykdyti.

Įveikus visus persitvarkymo sunkumus, apmetus pirmapradį skyrių tinklą, ALT Sąjunga vienu metų bėgyje darė ir padarė tai, kas esamomis sąlygomis buvo galima. ALTarybai atliekant formalų Lietuvos laisvini- mo darbą, Sąjunga kaupė ir atliko nemažą darą, kaip anksto nustatytą planą ji vykdė savo programą tautinės kultūros srityje. Buvo atlikta visa eilė uždavinių, pradedant paprasčiausiais viešais pobuviais ir baigiant darbais, paskleidusiais lietuvių kultūros garsą miestuose, lietuvių kolonijose ir net visoje Amerikoje.

ALTsąjunga nėra komercinė organizacija, todėl ir jos balansas negali būti išreikštas skaičiais. Kultūrinės veiklos balansas išreiškiamas tik moralinėmis vertybėmis. O šios tegali būti sukurtos tik ilgu kantrumu, energija ir pasiaukojimu. Aš esu pilnai patenkintas tuo, ką ALTS padarė per vienus metus. Beveik visi skyriai atliko tinkamai savo uždavinius.

—Įdomu, kokios įtakos yra padarę lietuviai naujakuriai Sąjungos veiklai?

—Manau, kad visiems aišku, jog naujakurių atsiradimas Amerikoje padarė labai didelės ir teigiamos įtakos visai Amerikos lietuvių kultūrinei veiklai. Kas tą veiklą pažino ir joje dalyvavo anksčiau, tas gali rasti didelį skirtumą tarp to, kas buvo ir kas dabar yra. Naujakurių įtakoje visas lietuvių kultūrinis darbas įgavo naujos dvasios ir naujo stiliaus. Jis pasidarė pilnesnis, įvairesnis ir kartu dinamiškesnis. Aš neįsivaizduoju, kaip atrodytų šiandien lietuvių veikla Amerikoje, jei čia nebūtų naujakurių. Ir ypatingai malonu pabrėžti, kad ALTS yra viena iš tų organizacijų, kurios gali didžiuotis naujakurių para-

ma, pritarimu ir jų gausiu dalyvavimu. Mes turime skyrių, kuriuose pusė narių yra naujakuriai. ALTSąjunga jie atnešė brangios gyvybės.

—Kaip vyksta bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis?

—Jokio "karo" mes niekam neskelbiame. . . Padorų ir kulturingą rungtyniavimą mes laikome sveikintinu dalyku visuomeninėje veikloje. ALT Sąjunga dalyvaujama ALTaryboje, stengiasi visur būti solidari, skaitysi su daugumos nuomone ir niekur neatsisako nuo darbo. Tokio pat nusiteikimo mes norime ir iš kitų.

—Kokie yra Sąjungos artimiausio darbo planai?

—Sąjunga yra taip susitvarkiusi, kad kiekvienas joks skyrius turi iš anksto nustatytą kultūrinės veiklos kalendorių ir jį vykdo. Gi Centro vadovybės artimiausieji uždaviniai yra: išplėsti skyrių tinklą, pravesiti apygardinius suvažiavimus—pirmasis jų buvo gegužės 20-21 d. Detroitė—, paruošti ir išleisti atitinkamą brošiūrą, pravesiti kultūros vakus, panaudojant dainos, muzikos bei vaidybos jėgas, ir aktingiau pasireikvimo darbe.

—Tuo baigė ALT pirminkas adv. A. Olis pasikalbėjimą svarbesnėmis Sąjungos liečiančiomis temomis.

WESTFIELD, MASS.

Motinos Dienos Minėjimas Westfieldo Liet. Kolonijoje

Gegužės mėn. 14 d., 16 val. šv. Kazimiero Draugijos salėje įvyko ruoštas parapijos bažnyčios choro ir Lietuovs Vyčių Motinos minėjimas.

Po įžanginės parapijos klebono V. Puidoko kalbos, sugiedojus Marijos giesmę, programos vedėja Mrs. Marija Minkus pagerbė seniausią minėjime buvusią motiną Oną Vilkauskienę ir skaitlingiausios šeimos—11 vaikų motiną Oną Jutkevičienę, įteikdama joms gėlių. Pranas Kirmonas trumpai apibūdino motinos meilę ir pasiaukavimą šeimai.

Ypač malonu buvo, kuomet mišrus choras, diriguojant muz. Myk. Cibui išpildė "Tu mano motinėle" (komp. M. Cibo), "Ant tėvelio dvaro" (St. Šimkaus), "Eisim girion pavaiškšioti" švedo, arba "Už jurių marių" (V. K. Banaičio) ir kt. dainų. Tenka pažymėti Myk. Cibo didelį nuopelną parapijai, kad jis per gana trumpą gavę darbuotę Westfiede, sugebėjo suorganizuoti netik bažnytinį chorą, bet ir išmokinti choristus lietuviškų dainų. Taip pat gražu ir iš choristų bei Vyčių pusės, kad jie neatsižvelgdami į nuovargį, po dienos darbų,

rado laiko mokintis ir ruošti programai.

Lietuvių liaudies šokių "Oželis" pašoko tremtiniai Algimantas Pilvelis ir Valdemaras Mackevičius, kurį ir kartoti teko. Tačiau neatsiliko programoje ir mažieji—butent Valė Vaitkutė ir Faridas Maslauskas padeklamavo Motinai skirtus eilėdascius, o mažasis 9 metų Edvardas Cvirka pagrojo solo akordijonu.

Be paminėtų asmenų Motinos Dienos minėjimą parengti nemažai pasidarbavo choro pirm. G. Kazlauskaitė, vice pirm. P. Lingaitis. Kazlauskas K., Nelė Kazlauskienė ir Vyčiai: F. Zalis, V. Jutkevičius, N. Lingaitis, Z. Dapkruvienė ir E. Šaulytė, gi šv. Kazimiero Drja duodama nemokamai salę.

Juozas Gudomskis dainas fonografavo plokštelėse ir choristai, pasibaigus programai, galėjo pasiklausyti savo dainuotų dainų iš plokštelių **Adolfas Mas.**

NEWARK, N. J.

ANTRA DEMONSTRACIJA—PIKIETAS

Pirmoji demonstracija—pikietavimas prieš taip vadinamus "progresyvius" įvyko šiemet dar žiemos metu. Newark, yra toks žinomas choras "Sietynas", kurs save skelbiasi esant progresyviu iš širdies. Dėja, šis kairėn, ir šį chorą reklamuoja daugiau niekas, kaip tik "LAISVĖ". Sietynas buvo žiemą surengęs koncertą, bet nesitikint štai atsirado demonstracija—pikietai, kur buvo Newarko lietuvių pareikšta, kad tokio "progresyvio" choro veikla Newark nėr pageidautina. Pasekmė šios demonstracijos, nemažai ai-manavo Sietynas", o su juo kartu ir globėja "Laisvutė".

Po tokios demonstracijos, viskas lyg ir aprimo, ir štai Sietynas, gal būt manydamas, kad Newarko lietuviai pasitenkino pirmuoju pikietavimu, daugiau gal jau nepikietuos, ir štai, paskelbė, kad 1950, gegužės 6 d. Sietynas rengia koncertą. Štai ima "suoodžia", kad atsiras demonstracija. Porą dienų prieš koncertą, ima ir pakeičia datą koncerto ir paskelbia, kad koncertas bus 1950 m. gegužės 7 dieną ir punktučiai prasidės 3:30 po piet. Newarko lietuviai, kurie norėjo imti dalyvumą demonstracijoje, pradėjo rinktis koncerto pikietvimiui 2:30 po piet, tuo pačiu laiku pradėjo ir taip vadinamoji "publika" rinktis. Dėja, beveik visa publika, pamačius demonstrantus, sužinojo, kad šis koncertas "progresyvių", ir per pikieto linijas nenorėjo skverbtis, tad grįžo namo, ir atsirado tik apie maždaug 30 "zajadliausių progresistų", kurie per pikieto linijas skverbėsi į salę. Juokinga pamanius, kad "progresyviai", kurie toleruoja streikus, kurie sakosi per pikie-

to linijas nežengia, šį kartą pasirodė streiklaužiais pirmutiniai, pasirodė pirmutiniai, taipgi, kaip "skebai". Taigi, kad progresyviai kalba apie streikus bei jų toleravimą, tai jie tik "blofina" žmones, nes šį kartą jie pilnai įrodė, kad jie yra streiklaužiai, kad jie pikietų nerespektuoja. Dar prie to, kada jie palaukė apie valandą ir vis nėra žmonių, o tik tuščia salė, tai bent porą iš jų pasiėmė ant "drąsos" norėjo pademonstruoti ir savo "išmintį", bet policija, pamačiusi tokius "drąsuolius", greit juos suvaldė. O beje, vienas iš progresistų taip nusigando, kad jo plaukai jam nuo galvos bent du colius augstyn pakėlė jo kepurę. Gi tuo tarpu Star-Ledger fotografas nuėmė paveikslą ir tilpo laikraštyje sekančią dieną, ir juokas ėmė matant paveiksle tą drąsuolį, galbūt kelnėse privarvino ir tyrelės? Policijos buvo ne daug bet užtat užtekinai buvo "slaptosios", kuri turėjo ir perkalbėtoja, ir jie nemažai teiravosi apie Sietyną, o taipgi ir apie progresyvių veiklą.

Gaila, kad lietuviškos minties didžiama narių šv. Jurgio draugijos, nepasisako prieš progresyvius ir jiems salę išnuomoja, o toki progresistų parengimai ir pikietai prie salės, šv. Jurgio Drjai nedaro jokios garbės, taigi, ar ne laikas būtų susitvarkyti koki ryšiai su progresistais. **Viską Matęs**

NEW HAVEN, CONN.

ISKILMINGAI PAGERBTOS MOTINĖLĖS

Motinėlių pagerbimo iškilmės prasidėjo šv. Kazimiero bažnyčioje su iškilminga suma, šv. Mišias atnaušo pats kleb. kun. A. E. Gradeckas. Motinų dienai pri-taikintą pamokslą pasakė vikaras kun. A. Zanavičius, kviedamas visus pasimelsti už visas gyvas ir mirusias motinėles. Malonų vaizdą sudarė matant musų parapijos katalikiškų draugijų nares vieningai artinantis prie šv. Komunijos pagerbimui savo motinėlių, ir dangiškos motinėlės Marijos. Taipgi teko pastebėti, kad per visas šventas Mišias beveik visi dalyvaujanti bažnyčioje prisidėjo prie Dievo stalo ir prisiminė savo motinėles.

Tojau po šventų Mišių Marijos Vaikelių Dr-jos narės su-ruošė bendrus pusryčius pagerbimui visų motinėlių, į kuriuos atsilankė skaitlingai motinėlių, dukrų ir geros širdės draugijėlės rėmėjų. Malda atkalbėjo kun. A. Zanavičius, ir pasveikino motinėles, taipgi draugijėlės nares už šį gražų paprotį ruošti pusryčius. Sodali-ties šių pusryčių metu kukliai ir maloniai pagerbė seniausią motinėle ponį Masiulienę, kuri yra iš tremties atvykusi. Taipgi Agotą Kudarauskiene, kuri yra skaitlingiausios šeimos motinėle, įteikta gėlių puokštė. Už visas mirusias motinėles sukalbėta malda. Programėlį pravedė ir kalbą pasakė sveikindama motinėles sodali-čių vardu M. Jokubaitė.

Trečią valandą po pietų įvyko iškilmingos apeigos, butent ap-vainikavimas Panėlės švenčiausios statulos, apeigas labai gra-žiai ir jautriai atliko sodali-tės. Joms daug pagelbėjo gerasis vikaras kun. A. Zanavičius. Į šias iškilmes susirinko skaitlin-gai parapijiečių, idant pagarbi-nus Motiną Mariją ir paprašius užtarimo musų tėvynei ir jos vargstantiems sunams bei duk-roms svetimuose tremties kraš-tuose.

4-tą valandą po pietų parapio-jos svetinėje Lituanistikos mo-kyklos vaikūčiai su-ruošė turin-gą programą pagerbimui mo-tinėlių. Vietinių tremtinių komi-

to pirmininkas p. J. Pažemec-kas paisakė įžanginę kalbą svei-kindamas motinėles ir pakvietė programą vesti p. A. Gruzdį, ku-ris išreiškė tikrą lietuvišką pa-gerbimą motinėles pabučioda-mas ranką šios kolonijos skait-lingiausios šeimos motinėle Agos tos Kudarauskiens. Ponia Eug. Pažemecienė pasveikino moti-nėles ir įteikė seniausiam moti-nėliai poniai Masiulienėi raudo-nų rožių puokštę, kurios priėmė jos sunus, taipgi su rožėmis bu-vo apdovanota ir mamytė Ku-darauskiene. Sekė vaidinimas "Našlaitė", kuri labai sekim-gai suvaidino mokyklos mergai-tės ir berniukai.

Zuikučių šokių pašoko labai tin-kamai N. Paulionis, ir V. Lei-kus. Nykštukų šokių šoko D. Ra-manaukaitė ir V. Leikiutė. Tauti-nių šokių "mikitai" labai gražiai mikiškai išpildė Alg. Gruodis. Vit. Budrevičius, Zig. Vaitužis ir Vy-t. Sudnickas. Akordionu pa-grojo Z. Vaitužis išpildydamas maršus, valsus, tautines liaudies dainas bei šokius, jam nesigai-lėta aplodismentų. Gitaro duetą išpildė M. Kazlauskaitė ir J. Grannis. Eilėraščius motinėlių garbei pasakė P. Vaskevičiutė, V. Kronkātūtė, V. Leikiutė ir L. Mikalavičiutė. Akrobatišką šokių labai puikiai išpildė ma-žytė Jutinskų dukrėlė. Pianu pas-kambino Laumes Arfa ir Lėliū Valsą išpildė J. Kaziskaitė. Vien-u žodžiu ši programa užbaigta gražioms dainelėms, kaip tai "Tu Mano Motinėle", "Pas mo-čiutę augau", "Ant tavo kelių motinėle", kurias išpildė mokyk-los vaikūčiai ir suteikė visiems atsilankiusiems didelį malonu-mą ir džiaugsmą, matant taip mikiškai šokant ir girdint lietu-viškai kalbant.

Šio vakaro programos suruo-šimui idaugiausiai širdies ir darbo įdėjo mokytoja ponia Sta-šė Liekienė. Veikalėlio rožiso-rius A. Gruzdys, taipgi sekan-tieji daug visokiais darbais prisidėjo N. Ramanauskaitė, S. Paulionienė, A. Kazickienė, po-nia Ramanauskienė, L. Samu-lienė, J. Gruodis ir A. Paulio-nis. **M.**

PHILADELPHIA, PA

Malonu, bet drauge ir liudną vaizdą sudarė Motinos Dienos minėjime, matant Lietuvių Pa-šalpinio Klubo salėje žymų būrį susirinkusių motinų. Malonu buvo žiūrėti, kurių veidų bruo-žai nerodė dar žymių raukšlų ir kurias namie dar apsupa bu-relis mažų vaikelių. Bet tarp tų jaunųjų sėdėjo scenoje ir tokios, kurių širdyje gludėjo gi-lus jausmas dėl žuvusio karo lauke sunaus, arba kovojančio dabar tėvynės partizanų skaičiu-je. Scenoje buvo, mat, susodin-tos Amerikos ir Lietuvos lietu-vis motinos. Kaip galima buvo laukti. Minėjimas buvo pradėtas nuo giesmės į viso pasaulio Mo-tina. Didžiulėje salėje suskam-bėjo, kaip antras musų himnas "Marija, Marija". Philadelphiajos Pabaltijos Moterų Tarybos Lietuvių skyriaus pirmininkė p. E. Musteikienė atidarė susirin-kimą, sveikindama skyriaus var-dų sukviettas motinas. Profeso-riai Krėvė-Mickevičius ir Puzi-nas priminė savo paskaitomis lietuves—motinas, kurios savo pasiaukojimu visais atvejais di-džiausius nuopelnus užsitarna-vo ir užsitarnauja. Žodžiu svei-kinio dar Dr. J. Januškevičius. Teko girdėti sveikinimų ir raš-tu.

Po to ėjo gyvi paveikslai. Ne vieno akyste išveržė skautų gra-žiai suvaidinta "Prie partizano kapo" ir nemažiau paveikl žiu-rovus tautiniai apsirėdžiusios šešios mergelės savo judesiais ir graudingais žodžiais prieš nuo-metuotos motinos paveikslą. Ap-vainikavo minėjimą musų visoje Amerikoje jau žinomos mu-zikos virtuozės pp. Galina Leo-nienė ir Juzė Augaitytė. Su re-ta technika paskambino p. G. Leonienė sunkiausius Fr. Chopi-no ir Liszeto kurinius ir buvo vis priversta patenkinti nepa-liaujančiais rankų plojimais pareikštą klausytojų norą išgirs-ti daugiau lepinančių klausą muzikos meno dalykų.

Jau daug kartų teko philadel-phičiams girdėti galingą p. J. Augaitytės soprano. Pirmoje koncerto dalyje dainininkė atli-ko lietuvių kompozitoriu B. Budriuro "Šauksmas", A. Ka-čanausko "Kad aš našlaitėle" ir Mikulskio "Lakštingėlė iš Tėvy-nės", o antroje žymiausių užsienio kurėjų dalykus. Negalima nepaminti, kad dainininkė tu-rėjo patiekti priedų. P. J. Au-gaitytės dainomis akompanavo G. Leonienė.

Lietuvoje Motinos Diena buvo minėjama pirmą sekmadienį po šv. Monikos (geguž. 4 d.) die-nos, bet Amerikoje tat įvyksta antrą sekmadienį, o koncertas buvo suroštas šeštadienį, geg. 13 diena.

Nebeturis motinos—

J. Januškevičius

YONKERS, N. Y.

MIRĖ ŽYMUS LIETUVOS TEI-SININKAS JONAS STAŠ-KEVIČIUS

Gegužės 18 d. Yonkers, N. Y. mirė kelis mėnesius sunkiai sir-gęs vos prieš metus iš tremties atvykęs teisininkas Jonas Staš-kevičius.

Velionis Staškevičius gimė 1879 m. sausio 28 d. Jordaičių km., Skaisgirio vls., Šiaulių ap., o teisės mokslus baigė Petrapio universitete 1907 metais. Iki 1914 metų mobilizacijos dirbo Mintaujos Apygardos Teisme, iš rusų kariuomenės buvo paleis-tas 1917 m. ir iki pat grįžimo į Lietuvą dirbo Lietuvių Pabėgė-lių Komitete Rusijoje. Grįžęs 1921 m. buvo paskirtas Kretin-gos Apylinkės Teismo Tardyto-ju, o vėliau Kauno Apygardos Teismo teisėju, kurias pareigas ėjo iki 1933, kada buvo paskir-tas Vyriausiojo Tribunolo Baud-žiamojo Skyriaus pirmininkau-jančiu teisėju. Okupavę Lietu-vą bolševikai iš tų pareigų buvo jį atleidę.

Velionis už nuopelnus tautai ir valstybei buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo Ordinu.

Staškevičių šeima nuo oku-pantų ypatingai skaudžiai nu-kentėjo, ką velionis labai su-kiškai pergyveno su neabejoti-nom pasekmėm savo sveikatai. Vos Lietuvą okupavė bolševikai 1940 m. liepos 11-12 naktį areš-tavo ir išvežė dukters Irenos vyrą Domą Stankuną, kuris 1947 metų gale mirė bolševikų kalėjime. Prasidėjus rusų-vokie-čių karui 1941 metais žuvo su-nus Marijonas, o prieš tai visa eilė artimų šeimos draugų ir pažįstamų buvo bolševikų areš-tuoti ir ištremti į Sibirą.

Velionis palikimo paliko žmo-ną Juzefą, sunus Vladą, Vytau-tą ir dukras Janiną ir Ireną Stankunienę, bei anuką Joną Stankuną. **L. G. K.**

PAKVIETIMAS!

Mes kviečiame visus Amerikos Lietuvis Skaitytojus - Sandraugus buti pasiruošusiais į **PIKNIKĄ** — Kuris įvyks —

Biržel.-June 18, 1950

Jurgio Babrausko Parke
Leicester, Mass.

Ten suvažiuos Lietuviai iš įvairių Naujosios Anglijos apskričio vietų bukite ir tamsta. Bus Orchestra, Dainos, Užkandžiai, Sokiai ir Populiari muzika

KVIEČIA KOMITETAS

KELRODYS: — Vaziuodami per Worcesterį vaziuokite iki Miesto Rotužės, nuo čia imkite South Main gatvę ir vaziuokite tiesiog iki Webster aikštės, kur Main gatvė pasiskaido į dešinę pusę; pavažiuo-vę 9-tu keliu per kokią 15-20 minučių matysite į dešinę pu-se sportų aikštę, gi skersai kelio į kairę gelsnų plytų bažnyčia, čia pat po dešine ya pirma Sunoco gasolino stotis, kur bus prikalto pikniko iškabos; tuojau už tos gaso-lino stoties imkite kelią po dešine, pavažiuo-vę kokias dvi minutes pamatysite pikniko aikštę į kairiąją pusę, ten automobilių tvarkytojas pa-rodys kur reikia automobilius pastatyti. Taipgi galima pa-rinti busus iš Worcesterio: iš 60 Foster g-vės Short Line Stoties, paskui Commercial, Front, Harding, Cambridge gatvės per Webster aikštę, su vardu Rochdale, Spencer, Springfield, Ware, kas valan-dą; kurie jus nuves iki Man-ville gatvės, Leicesterį.

AMERIKOS LIETUVIS
 The American Lithuanian Weekly published every Saturday by
 Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly Subscription: In U.S.	\$3.00	In Foreign Countries	\$4.00
Two Years Subscription	\$5.00	Two Years Subscription	\$6.00
One Half Year	\$2.00	One Half Year	\$2.50

Single Copies 6 cents
 Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išleista šeštadieniais, leidžiama
 Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė Prenumerata: S. V.	\$3.00	Užsieniuose — Kanadoje	\$4.00
Dviem Metam	\$5.00	Dviem Metam	\$6.00
Puseli Metų	\$2.00	Puseli Metų	\$2.50

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata
 turi būti apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter—September 29, 1914, at the Post
 Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879

DOMAS AIDOKAS

Mūsų Dienų Ivykiai

TRYGVE LIE MISIJA

Labai budingas žygis JTO šefo, Trygve Lie, misijos Maskvą tikslu likviduoti "šaltąjį karą". Jo misijos žygis ryškiai parodė, kad vakarų demokratijų vadai siekia santykių su Kremliaus valdovu bile kokia kaina. Jo misija parodė Washingtono, Londono ir Paryžiaus valdovų politiką samprotavimą maskoliams ir vi so pasaulio žmonėms.

Dėja, Trygve Lie grįžo iš Maskvos su tuščiomis rankomis, bet jo pareiškimai spaudai pabrėžiami, kad Kremliaus "neuždarė" durų deryboms (supra n t a m a, Kremlius "neuždarė" durų aut.), Lie pareiškė, kad Washingtono ir Maskvos nepasitikėjimas vienu kitais pagrindas nesantaikos pašalinus nepasitikėjimą būtų galima rasti pagrindą santykiams keturioms didžiosioms valstybėms—sako p. Lie.

Iš jo pareiškimo gauname įspūdį, kad Kremliaus valdovai priminė jam Teherane ir Jaltoje nutarimus pasidalinti pasaulį, tikslai tokiais sąlygomis įmanomas taikos patikrinimas. Toki daviniai p. Lie derybų su Kremliaus valdovo komisaris.

Kitas budingas pranešimas p. Gunner Myrdal, sekretorius Jungt. Tautų Komisijos, kuris buvo nuvykęs į Maskvą tartis del prekybos santykių. Jo tikslas buvo sužinoti kiek Kremliaus valdovai duotų vakarų Europos kraštams kviečių ir rugių mainu su manufaktūrų gaminiais ir pristatymui geležies ir plieno iš vo kiškojo Saar krašto Rusijai.

Myrdal sako: "Mikojan prekybos komisaras ir Višinsky užsienio komisaras pareiškė pageidavimą žinoti kiek vakarų Europai stinga javų del duonos, kai gausią tokią informaciją, tada rusai pasakys kiek jie galės duoti kviečių ir rugių bei kitų javų vakarų Europai. Tai gavdus rusų komisari "espionaziškas" žinių prašymas.

Mes žinome, kad Maskva negalės duoti kviečių ir rugių duonai vokiečiams, prancuzams bei kitiems vak. Europos žmonėms, nes Rusijoje didelio javų pertekliaus nėra, rusai pusbadžiai gyvena, jų pavergtųjų kraštų žmonės badauja. Komunistų valdžia paima javus iš ukininkų ir komunistinių kolukų į valdžios sandėlius duonai 120 devizijų armijos ir 40 divizijų policijos išmatinimui; tatau eksportas rusiškųjų javų nežada vakarų

Europai duonos. Bet jų pasikalbėjimas su p. Myrdal bus jiems naudingas, jie žinos kiek stinga duonos vakarų Europoje.

Tatau p. Trygve Lie ir p. Myrdal misijos į Maskvą bus veltui, rusai nedaro nuolaidų, savo imperialistinių tikslų neatsisako, nes jie žino savo geografinę militarinę strategiją Eurazijos žemyne, todėl nesvyruoja, jų planai paruošti ir bus vykdomi, jie rengiasi vakarų Europos demokratijas demoralizuoti ir progą gave griauti, -vyti amerikonus iš Europos. Kitokios išvados negalime rasti.

PAKTAI SU VOKIEČIAIS IR JAPONAIS

Washingtono "diplomatai" draugingą Kiniją nu-rasė nuo draugingųjų tautų sąrašo, arba, kai kritikai sako, "pardavė" Maskvos komunistams. Dabar amerikonių vadai ieško draugų ir talkininkų prieš maskolius Vokietijoje ir Japonijoje. Londone vedamos derybos parrašys paktą vokiečiams, vėliau bus vedamos derybos su japonais, rašomas paktas santykių—politinių, ukinių ir militarinių. Vokiečiai ir japonai bus vakarų demokratijų talkininkai prieš Rusiją. Prez. Trumanas pareiškė, kad p. Dean Acheson pradės derybas su japonais netolimoj ateity.

Vokiečiai ir japonai buvo Amerikos neprieteliai, rusai prieteliai karo metais. Amerika ginklavo komunistinę Rusiją, padarė ją tiek galingą, kad dabar dreba prieš Rusijos galybę. Amerika ginkluos japonus ir vokiečius padarys juos vėl galingais ir po trečiojo pasaulinio karo Vokietija ir Japonija užvaduos galingąją Rusiją, tada vėl Amerikai reikės tartis su Rusija prieš Vokietiją ir Japoniją. Toki amerikonių politikos ir galvosėnos barometrai. Kitais žodžiais sakant, Amerikos ekonominis kraujas bus iščiulptas, paliks tik tai politiški kaulai ir sunykę raumenys (sielos anglosaksai senai neteko). Tokia politiška "prekyba", arba, diplomatinė minkštagalvystė žada blogą ateitį Amerikai.

Ir ligi anglosaksų minkštagalviai pasieks užsibrėžtųjų tikslų, jie paliks be fizinių ir ekonominių jėgų. Jų ekonominę supremaciją saužemyje ir jurėse visame pasaulyje žlugs, nes jų politinės klaidos labai brangios bus krauju ir aukštinimui; tatau eksportas rusiškųjų javų nežada vakarų

Should Be an X-Ray Camera

V. M. KLAUSUTIS

KULTURA IR POLITIKA

Kas Svarbiau, Kultura Ar Politika? Be Kultūros Nebus Įtakingos Politikos.

Budinga amerikiečių lietuvių kova už laisvę. Lietuvių kova už laisvę praeityje buvo ir dabar tebėra silpna, neįtakinga, nes lietuviai dar neišmoko suprasti kultūros ir politikos saiko, pamiršo, ar gal nežino, kad dr. Jonas Basanavičius, dr. Vincas Kudirkas kreipė daugiau dėmesio į kultūrinę negu politinę kovą rengdami Lietuvą ir politinę ir kultūrinę laisvę ir nepriklausomybę.

Amerikos lietuviai niekad nesigailėjo savo dolerių politikos reikalams, bet jie niekad nesuprato reikalo aukoti kultūros reikalams gausiai. Lietuviai deda pinigų į politinį fondą, bet neturi kultūrinio fondo. Jie supranta tik tai politinio fondo reikalingumą ir svarbą. Šie tikrovės faktai negincinami.

Laikė pirmojo pasaulinio karo Amerikos lietuviai sudėjo milžiniškas sumas pinigų į politinius fondus, gausiai aukavo šalpos reikalams, bet neturėjo kultūros fondo. Ir dabar taip yra, mes neturime kultūros fon-

gas "geniališkumas" valstybingume. Visos jų pastangos laimėti du pasauliniu karu, laimėti taiką, reformuoti pasaulį pagal jų samprotavimą, įgyvendinti demokratinę tvarką pasaulyje tapo tikrai svajonės! Britų imperija žengia atgal, žengia ir Amerikos garšioji demokratija. Kame to priežastis? Ar gi ženklas degeneracijos?

Tenka abejoti, kad sekanti JTO sesija rudenį įvyks išsprendimui ginčų ir likvidavimui "šaltojo karo", gal ginčai baigsis naujo karo kovos lauke. Toki mūsų dienų įvykiai rytų ir vakarų pasauliuose. Karo pavojaus juodieji debesiai kabo virš Eurazijos žemyne. Vakarų pasaulio politikieji ir bizniškieji "misionieriai" sugrįžė iš Maskvos nesidžiaugia taikos patikrinimo laimėjimais, priešingai, jie nerymauja del pavojaus karštojo karo.

do. O kovai už Lietuvos laisvę, už išlaikymą lietuvių tautinės egzistencijos užsienių kraštuose būtina reikalingas kultūrinis fondas.

Kitų tautų žmonės kovai už politinę ir kultūrinę laisvę, už savo teisių gynimą, savo reprezentacijai skiria pinigų dideles sumas, dides nes pinigų sumas sudeda į kultūros fondus negu į politikos. Ši faktą matome ryškiai pasireiškusi Amerikos lenkų čekų, žydų ir kitų tautų kovose už laisvę, jie kovoja daugiau kultūrinėmis negu politinėmis priemonėmis. O lietuviai atiduoda grūdus politikos reikalams, o pelus kultūriniam reikalams.

Be Kultūros Mažai Laimėsime

Be meno ir mokslo kultūros nebūtų tobulo žmogaus, valstybininko ir ryškaus kovuno už laisvę. Šią tikrovę žino ne tik kultūringas žmogus, bet ir eilinis pilietis jei jis pakankamai apsišvietęs. Be kultūrinės pažangos negali būti įtakingos, sekmingos politikos, praktiškai ir pilnai kvalifikuotų visuomenės vadų.

Aš atsimenu Amerikos lenkų, čekų ir suomių kovas už laisvę pirmojo pasaulinio karo metais. Šių tautų žmonės ir vadai greta politinių ir šalpos fondų turėjo didelių kultūros fondus. Apie lenkų, čekų ir suomių kraštus ir žmones buvo galima gauti daug žinių miestų, kolegijų ir universitetų bibliotekose, o apie lietuvius reikėjo su žibintu ieškoti, bet kokių raštų anglų ir kitomis kalbomis. Lenkai, čekai, suomi ir kitų tautų žmonės ryškiai pasireiškė su savo kultūrine veikla Amerikoje—literatura ir menu bei daile, jie gražiai savo reprezentaciją ir apie save informaciją teikė amerikonomams. Jie išnaudojo visas galimas kultūrinės priemonės sutelkdami savo kultūrininkus ir jų išgales kovoje už savo krašto laisvę. Tatau nenuostabu, kad amerikoniai, anglai ir prancuzai žiūrėjo į lenkus ir čekus bei suomius, kai kultū-

ringų tautų žmonės, politiškai "prinokusius" buti nepriklausomais, o lietuvius laikė tarsi nekultūringais, politiškai neprinokusiais prieš nepriklausomybę.

Lenkų dašytojai, menininkai ir akademikai suvaidino svarbią rolę kovoje už Lenkijos nepriklausomybę Amerikoje. Jie pasiekė Prezidentą Woodrow Wilsoną be Senatorių ir Gubernatorių įtakos, valstybės departamento pareigūnai žiūrėjo į lenkus kaip kultūringus, įtakingus ir gerai organizuotus žmones, buvo lenkams palankūs, nes jie buvo rimtai informuoti apie Lenkiją ir jos troškimus bei reikalavimus. Taip suprato amerikoniai čekus ir suomius ir jiems buvo palankūs.

Lenkų ir čekų kultūriniai fondai lošė svarbesnę rolę už politinius fondus, nes kultūriniai fondai leido raštus, teikė mokslines ir kitokias informacijas bei propagandą apie lenkus. Lenkai su kultūrinio fondo pagalba atliko tą ko negalėjo atlikti politikos fondo vadai. Prez. Woodrow Wilson kreipė daugia dėmesio į Paderewski ir jo muzikalį talentą, į Fredricko Chopin (Chopiniski) muzikos reikšmę ir svarbą negu į lenkų politikos vadų memorandumus ir reikalavimus. Prez. Woodrow Wilson ir jo svečiai baltamyje gerėjosi Paderewskio koncertu, jo ir Chopino muzika ir po koncerto pasišaukęs Paderewski pasakė visuose akyse: "Lenkija davusį pasauliui tokius, menininkus, kai tamsta ir Chopin bei kitus ryškiai įrodė, kad lenkų tauta kultūringa, kad Lenkija verta nepriklausomybės! Ir po karo Lenkija bus nepriklausoma". Tai Woodrow Wilsono žodžiai ištarti 1917 m.

Woodrow Wilson asmeniškai pažino čekų vadą, dr. Tamą Massaryką. Jiedu buvo kolegos, profesoriai Princeton universitete, bet Wilsono akyse dr. Massaryk būtų buvęs mažas žmogus jei Wilsonas nebūtų pažinęs čekų meno kultūros ir kitų čekų vadų. Suomių kompoz. Jan Sabelius daugiau Suomijai laimėjo savo muzika Amerikoje negu suomių politikieriai ir jų politiški fondai propagandos plėtojimui. Tatau aišku, kad kultūra nesveria politiką kovoje už laisvę, kad kultūros fondai daugiau patarnavo lenkams, čekams ir suomiams negu politikos fondai, nes su kultūrinės veiklos rėmimu, su kultūros fondais iškėlė mūsų kaimynai lenkai, čekai ir suomi savo reprezentaciją ir įtekmę Amerikoje ir rado daugiau prietelių negu lietuviai neturėdami kultūros fondo ir kultūringos kovos už laisvę Lietuvos.

Mūsų kova už laisvę Lietuvos buvo silpna praeityje, silpna dabarties laikais. Be kultūros ir kultūringų priemonių neišskelsime mūsų tautinės prestižos, politinės ir kultūrinės prestižos, nerasime įtakingųjų prietelių Amerikoje ir Anglijoje bei Prancuzijoje. Mūsų pareiga suprasti, kad greta politikos reikalų rėmimo privalome

turėti kultūrinį fondą rėmimui ir kėlimui mūsų tautinės kultūros, kurį žymiai įtakingesnė už politiką lietuvių tautos aspiracijų reprezentavimui ir kovoje už laisvę. Dėja, mūsų partiniai politikierukai praeityje nesuprato kultūros fondo reikalingumo ir dabar nesupranta, kultūros savo nekelia ir neišnaudoja Amerikoje ir kituose kraštuose.

Mūsų Pareiga Kultūros Reikalais Domėtis

Kiekvienas amerikietis lietuvis privalo suprasti svarbą kultūros ir politikos saiko; privalo nepamiršti, kad kova už laisvę moderniais laikais, XX-tojo amžiaus civilizacijos laikais, eina kultūros keliais ir priemonėmis, tik tai kultūrinę akciją išvysčius greta politinės reprezentacijos mes busime įtakingesni ir daugiau laimėsime kovoje už laisvę lietuvių tautos.

O kad tikslo pasiekus būtina privalome suprasti svarbą ir reikalingumą kultūros fondo, kuris galėtų sutelkti ir įjungti mūsų kultūrininkus—menininkus, rašytojus ir akademikus į darbą ir kėlimą mūsų kultūros, kultūrinų žinių ir mokslinių žinių teikimo Amerikai. Tatau išskeldamas šį klausimą savikritikos noriu atkreipti dėmesį mūsų rašytojų, akademikų ir menininkų bei visuomenės, nes žinau, kad partiniai politikieriai kultūros reikalais ir kultūringos kovos išvystymu nesirupina praeityje. Dabar nesirupina ir nesirupins ateityje, nes jie "neprinoke" politikai ir valstybininkai, jie nelygus mūsų a. a. Basanavičiui, Kudirkai ir Petri Vileišiui bei kitiems jų bendradarbiams siekusiems Lietuvos išlaisvinimo.

Keiskime savo galvosėną Lietuvos vadavimo reikaluose, tobulinkime priemones kovos už laisvę, steikime kultūros fondą, kelkime savo kultūrą, kultūringomis priemonėmis vaduokime Lietuvą.

Progresas Ir Sabotažas

Kasdien buna gyvenime, ir kaip su juo orientuotis? Ar lietuviai yra liuosi nuo to? Skaityk "Lietuvių Naujienos" kas mėnesį, kaina \$1.00 metams.
LIETUVIŲ NAUJIENOS
 332 N. 6th Street,
 Philadelphia 6, Pa.

ANT PARDAVIMO

Keturi lotai žemės — 2 kampiniai. Geroj vietoj, 15-000 sq. ft. Parsiduoda pigiai. Dėl informacijų kreipkitės telef. 6-9425.

Išveža Pelenus

Lietuvis išveža pelenus, liekanas, ir šiaip įvairius daiktus. Geras patarnavimas tame darbe. Teiraukitės del kainos ir pasitarimo pas:
ALBERTĄ SMOLSKĮ
 Dienomis—Tel. 2-4883
 Vakaraus—Tel. 5-6751

LIETUVIAI
SKATYKITE IR PLATINKITE
AMERIKOS LIETUVI

NACIŲ NAGUOSE

Mūsų aštuoniukė pakliuvo į labai mažą celę. Šiaip taip susirangėme ant grindų. Kai vienas atsiguldavo, turėdavo išsižergti, kad jo tarpkojyje galėtų kitas tilpti. Oras nuo kibiro ir kvėpavimo vos pakenčiamas. Vakarienes atnešė po puodelį skysto lakalo.. Rytą gavom jau po riekelę duonos ir kavos. Keliavom į Bischofsverda. Policininkai buvo pakeisti Volksturno seniais. Pasijautėme laisviau. Aukštas gražus čekas, eidamas per miškelį, spruko į tankumyną. Greta einas sargybinis, užuot šoves, sukliko pagalbos. Sujudo sargybiniai. Dalis apsupo pabėgėlį. Po gero pusvalandžio jį surado krume sušlapusį. Atvarę priūšo virve prie vežimo, ir jis stumė vežimą keleta dienų. Kada buvo atvartas į miestą, policijos viršininkas pasakė jam ir kitiems smarkų pamokslą. Miesto kalėjimas greičiausiai buvo pilnas, nes mus suvarė į didžiulio sandėlio pastogę. Kas turėjo laimės ir spėjo pasiimti žiupsnelį šiaudų, tas bent galvą turėjo kur priglausti. Daugumas gulėjo ant smėlio. Kai kam iš kalinių teko laimės per geresnius policininkus už įvairius vertingus daiktus išsikeisti duonos. Ar policininkai kokį biznį darė, ar savo duoną iškeitė, pasiliko neaišku. Griežtai buvo draudžiama rudyti. Bet kur iškęs pyptoriai! Prasiždėjo intensyvuus jų sekimas. Net keli buvo apdaužyti. Pačių kalinių tarpe prasidėjo peštynės už įskundimus. Iškūsdavo dažniausiai vokiečiai. Vakarienes teatnešė tik apie 11 valandą. Mus vedė miestus greičiausiai neįspėję, todėl mūsų atvykimas budavo staigmena. Kol parupindavo nakvynę arba maisto, tekdavo išlaukti po keleta valandų. Šį kartą NSV organizacijos damos atnešė ryžių sriubos, kurios teko tik po 1/4 litro ir tai ne visiems. Netekusiems taip ir teko pasnykauti iki ryto. Rytą vėl riekelė duonos ir kavos. Juokingai mus saugojo šioje vietoje, kai tekdavo eiti savais reikalais į kieme esančią duobę. Vienas, atkveipęs švartų, pasigūjo iš vietos pusės, o kitas iš kitos. Taigi labai saugiai tupėdavome.

Dar viena reikšminga nakvynė, ir mes artėjome į Radebergo pusę. Vežimą stumti kelis kartus buvau ragintas, bet šiaip taip išsiprašiau. Beveik ištaisai lynojo ir puikiai šurkštus vėjas. Neturėjau pirštinių. Reikėjo nešti ir portfelis ir ryšulys su senais baltiniais. Rusas paskolino vieną pirštinę, tai bent vienai rankai buvo šilta. Dešinę ranką nušalau, ištino kaip bandutė. Susiplėšiau senus baltinius ir užsirišau. Ši aplinkybė mane iškelbėjo nuo vežimo traukimo. Kailiniai buvo sunku nešti, bet nuo šurkštus vėjo jie puikiai saugojo. Pakelėse prie kiekvieno miesto ir miestelio buvo daromi bunkeriai prieš artėjančius rusus. Pralenkdavo mus nemaža žmonių, bėgančių nuo fronto. Svetimšaliai bėgo linksmai, o vokiečiai nusiminę, išsigandę. Svetimšaliai džiaugėsi galį pagaliau ištrukti iš fabriko ir stovyklų. Nieks jų nelaikė. Prie kryžkelių stovėdavo sargyba ir tikrindavo mašinas ir pėsčius. Miestelių gasthausų (karčiamų) kiemuose daug matydavome pėsčių su vežimėliais. Tų karčiamų laikytojai iš pabėgėlių net už paprastą nesaldytą kavą imdavo pinigų. Vienoje vietoje keli kaliniai kavos išsiprašė, žinoma, už pinigų. Vėliau tie "labdariai" greičiausiai patys kavos jau iš kitų maldavo ir mokėjo pinigų.

Pamažu pasivijome keistą ir baisų transportą. Kokia 10 žydėlių su dideliais kryžiais ant nugarų stumė didžiulį vežimą, kuriame, berods, daug nieko ir nebuvo. Du traukė už rodiklio. Visi jie buvo jau į žmones nepanašūs. Veidai maža tesiskyrė nuo žemės. Mėsos, raumenų lyg ir nebuvo. Atrodė, kad griaučiai buvo padengti vien tik oda. Galima buvo drąsiai jų asmenyje išvaizduoti pasaulio vargą. Dėdės Tomo Trohelėje vergų pavaizduotas gyvenimas nebuvo baisesnis už šį vaizdą. Varė juos 3 smogikai. Du iš jų, atrodė, buvo rusai, nes šlykščiai rusiškai keikė ir buvo mongoliškos išvaizdos. Trečiasis tikriausiai buvo vokiečių, už anuos vyresnis. Koks baisesnis padaras sugedęs žmogus, galima būtų įsitikinti iš tų 3 smogikų. Kol mes praėjome pro tuos nelaiminguosius, jie visi gavo po keleta tikrai smarkių smugių. Mušė juos guminiiais

"bananais". Žydėliai jau vos krutėjo. Smogikai keikdami skatino, bet vežimas karštais ima ir sustoja. Tada prišokę smogikai vykdė baisią ekzekuciją: muša prišokę per galvą nugarą, kojas ir kt. Kenčiantieji jau nė neišrėkia, tik susitraukia, parklumpa ir vėl keliasi, nes žino, kad gali dar smarkesnio smugio susilaukti. Dar ji dabar, matytą vaizdą prisiminęs, negaliu ilgai nurimti ir ilgai galvoju apie piktą žmogaus prigimtį ir tautinę bei rasinę neapykantą. Turėtų būti su šaknimis išrauti visi tie veiksniai, kurie ugdo žmogaus dvasioje bet kokią netoleranciją, vis tiek ar ji bus tautinė, rasinė, politinė, ar religinė. Vienokia netolerancija, ypač legalizuota įstatymais arba papročiais, ilgainiui įgalina valstybėje įsivyrati totalinei sistemai, kurioje tarpsta blogis labai greit. Į paviršų išlenda ekstremistinis piktos prigimties žmogus ir plačiai demokratiškai masei iš viršaus primeta savo valią nesiderinančią, dažnai, nei su etika, nei su humanišku, nei su prigimtomis žmogaus teisėmis. Kažin ar ir po šio karo stichinės imperialistinio žmogaus aistros nebus sutramdytos?

Pamažu priartėjame prie Radebergo. Priemiestyje mes suvarom į kaž kokią stovyklą. Surikiuojami svetimšaliai vienoje grupėje, vokiečiai kitoje, kariai vėl kitoje Džiaugėmės, kad tuojau gausime šiltos sriubos ir barakuose sušilsime. Deja, prieš mūsų akis atsivėrė antras, lig šiol nematytas, načių žiaurumo vaizdas. Atėjome sušlapę, nes veik visą dieną lijo. Kieme sustatė visus purvyne ir uždraudė išeiti iš rikiuotės. Tvarkė nemažesnis pabaisa už aukščiau minėtus smogikus. Vidutinio ugio pusamžis viršila, su kaukuole ant kepurės, švaistėsi po stovyklos kiemą. Kiekvienas, pro kurį jis praeidavo, buvo susirupinęs, kad staiga už kokį menkniekį negautų per galvą arba čebatu į šoną. Jo išvagos vaizdas rodė, kad jis jau fronte matęs ir šilta ir šalta. Veido bruožai nematytai žiaurūs. Atrodė įkūnytas tikras velnias! Vienus prišokęs čebatu apspardo, kitą kumščiu apdaužo. trečią, už pakarpos nutvėres, krato. Per trumpą laiką savo "svečius" suspėja taip įgėdinti, kad jie jo ligi mirties neužmirė. Užuot šiltos svajotos sriubos mums dave, jie kalinius laikė net 3 valandas kieme, purvyne. Negailėstingas dangus, rodė, tiems sadistams į talką ėjo, nes lijo ir putė smarkus vėjas. Prieš raštinės langą staiga išgrūdo kalinį iš barako ir pastatė smogikų akivaizdoje. Vargšelis sykiu su mumis ištovėjo apie 2 valandas. Kelnės bemaž iki kelių, besinyčias, su šiokiomis tokiomis klumpėmis, vienmarškinis. Naciško sėtono neapykanta neturi jokio gailėsčio, jokio žmoniškumo. Koki menkniekį nepadarė, ir visą savo sadistišką, meną ant vargšo pečių užkrovė. Pro raštinės langą buvo matyti keli smogikų karininkai, kurie, sėtoniškai į mus žiūrėdami, šaipėsi iš mirtinai peršalusių ir išvargusių kalinių. Kada jau per 3 valandas pakankamai jų sadistinė dvasia prisotino, mus suvarė į baraką. Barake pusė žmonių išsitiesė ant grindų. Praėjo kokia valanda, ir atėjęs stovyklos pabaisa užkomandavo:

—Visi svetimšaliai tuč tuojau iš barako marš!

(Bus daugiau)

MYLIMAJAM

(Muzikai)

Gražus žiedas pinavijos,
Gražesnis bernelis!
Meilios, meilos tos lelijos,
Bernelis, meilėsnis!

Jaukios dainos lakštingėlės—
Bernelis jaukesnis.
Giedrus saulės spindulėliai,
Bernelis giedresnis.

Ugnies karąta liepsnužėlė,
Bernelis karštesnis—
Jo širdelės palietimas
Už jurą gilesnis.

Upė žuvys po porelę,
Taip draugiškai narseto;
Jo širdis maniškė širdį
Kaip vilyčios varsto.

Myliu, myliu! bernužėlė,—
Visuomet mylėsiu!

Dar daugiau tuomet, kaip arti
Prie širdies turėsiu.

A. J. JOKUBAITIS

1950

APIE NEAPYKANTĄ

Visiems aišku, kad didžiulės filmų bendrovės jau nesibijo produkuoti filmas, kurios atvaizduoja tikiybines ir rasines neapykantas, kurios ardo žmonių santykius įvairiose šalies dalyse. Praeitais metais, "Cross-fires" ir "Gentleman's Agreement" aiškiai pavaizduoja kaip religinė neapykanta paveikia žmogų, kuris yra neapykantos auka. Šių metų, "Home of the Brave", "Lost Boundaries" ir "Pinky" įvairiais būdais persto tragišką padėtį, kuri liečia daug amerikiečių tik todėl, kad jie yra negrai.

Hollywood paskyrė savo geriausius rašytojus, vaidintojus ir darbininkus toms viršminėtomis filmams; ir todėl jos buvo populiariškos. Bet galime pakritikuoti kiekvieną iš tų filmų, todėl, kad jos neparodo tų rasinę ar tikiybines neapykantą, kurią paprastas amerikietis gerai žino ir pergyvena kasdieniniame gyvenime. Filma liečia tik specialius atsitikimus.

Bet nauja filma "Prejudice" jau kitokia. Neseniai prieš viešą parodymą tos filmos, ją matė tikiybinių grupių, negrų, civilių, apšvietos, darbo ir socialų organizacijų atstovai. "Prejudice" parodo, kas gali atsitikti bet kuriam amerikiečiui. Filmos svarbiausias asmuo yra Joe Hanson, paprastas jaunas Amerikos biznierių ir imigrantų vaikas.

Joe Hanson, skandinavas, iš patyrimo suprato, kad pasaulį sudaro įvairūs žmonės. Kada jis atvyksta į naują dirbtuvę kaip reikalų vedėjas, jis jaučiasi visiškai nepaliekiamas neapykantos prieš tuos, kurių auklėjimas skiriasi nuo jo. Bet ar tikrumoje jis taip jaučia?

Dirbtuvė Joe turi pagalbininką, Al Green, laikiną darbininką, kuris irgi yra jo susiedas ir pasidaro draugas. Al, kaip Joe, yra darbštus, teisingas ir geras darbininkas, jokio skirtumo Juozui nedaro kad Al yra žydų kilmės. Al sugalvoja naują būdą pagerinti produkciją įstaigoje. Geras planas ir viršininkui patinka. Juozas pyksta, kad jis pats apie tai anksčiau nepagalvojo, ir suerzintas, kad kitas gavo pagyrimą, pareiškia "Ka galime tikėtis iš žydo. Jie visada stumia save pirmyn". Ateina laikas kada viršininkas turi nuspręsti ar iš darbo atstatyti Al, ar jam duoti pastovų darbą. Ir Juozas rekomenduoja, kad Al būtų perkeltas į kitą dirbtuvę.

Kadangi filma "Prejudice" remia Protestant Film Council ir Anti-Defamation League of Bnai Brith, ši filma turi rimtą tikslą, stengiasi padėti geros valios vyrams ir moterims, o tas reiškinys daugumai amerikiečių—suprasti savo neapykantas, kaip jie jas igijo, ir kaip atsikratyti jų. Filmos neapykanta perstatyta kaip moralinė ir tikiybines problema.

Galutinai Juozas supranta, kada protestantų ministeris—viena iš puikiųjų rolių filmo—padeda Juozui suprasti, kad jaunystėje sporto rungtynėse jis pralose "purvinam žydui", kad jis buvo įspėtas prieš žaidimą su "žemos klasės italais", ir, kad jis kažkur išgirdo kaž ką sakant "aš niekada nevadinčiau negrų poniu". Vėliau, nors paviršutiniai šie dalykai atrodo užmiršti, tų žodžių įtaka gludi giliai ir pasireiškia tada, kada žmogus, kaip Juozas, supyksta. Bet Juozas nori traktuoti visus lygiai. Suprasdamas šį pagrindinį nusistatymą, Juozas grįžta prie viršininko ir paprašo, kad Al būtų paliktas firmos savo darbo, pastoviai. Visi filmo žurnalai užgria šią filmą. Ta filma bus rodoma mokyklose, bažnyčiose ir viešose vietose.

AMERIKA DAUGIAU PERKA

Pereitais metais pirmą kartą visoje metų eileje, Amerika daugiau iš svetur pirkosi, negu pardavė. Ta pačia kryptimi eina prekyba ir pirmaisiais šio meto mėnesiais. Tai yra sveikatos ženklas, nes pasauliui reikalinga Amerikos doleriai,

Mokslo Kampelis

MOKSLAS IR MOKYKLOS JUNGT. AMER. VALSTYBĖSE

Jungt. Amer. Valstybėse yra popularios, taip vadina mošios profesinės mokyklos, kurias baigęs, kaip jau minėta, gauna atitinkamą akademinį ir kartu profesinį laipsnį. Vadinasi, studentas parodęs gabumus ar pamėgęs kurią specialybę besimokydamas pradinėje mokykloje ir gimnazijoje (high school), toliau gali siekti bakalauro ar aukštesnio laipsnio vienoje iš šių profesijų: architekturoje, biznyje, dramose mene, dantų gydyme, inžinerijoje (elektra, mašinerija, ir t.t.), žurnalizme, teisėje, bibliotekų tarnyboje, medicinoje, ligonių slaugyme, optometrijoje, sociologijoje ir mokytojavimo profesijoje. Gi studentas, kuris nesiekia specifinės profesijos, pasirenka bendro lavinimo mokyklas — liberal arts schools, arba ir neprofesinius pritaikomųjų mokslų dalykus, kur jis taipgi gali studijuoti iki doktorato, neįgydamas profesijos, išskyrus akademinį laipsnį.

Reikalavimai patekimui į minimų profesijų mokyklas yra įvairūs: vienos pasitenkina "high school" diplomu, o kitos reikalauja turėti bakalauro laipsnį, pavyzdžiui, medicinos mokyklos.

Čia tenka išaiškinti ir amerikoniško universiteto sąvoką. Universitetu čia vadinama įstaiga, kuri turi kelias profesines mokyklas ir be bakalaurato dar teikia magistro bei doktorato laipsnius, tuo tarpu kolegija teikia tik bakalauro, o išimtiniais atsitikimais ir magistro laipsnius.

Kadangi kiekvienas universitetas ir kolegija turi skirtingus reikalavimus atskiroms profesijoms bei mokslo šakoms, tai pagrindinis imsimė Kolumbijos universiteto New Yorke (Columbia University), nuo kurio bus galima orientuotis kokį pasirengimą studentas turi turėti ruošdamasis kuriai nors profesijai, ar šiaip siekdamas akademinio laipsnio. Štai Columbia University padaliniai: Barnard College mergaitėms ir Columbia College vyrams. Tos kolegijos duoda bendro lavinimo kursą ir atitinkamą paruošimą norintiems stoti į profesines mokyklas. Studentas ar studentė pasekmingai baigusi ketverių metų kursą gauna Bachelor of Arts laipsnį. Pirmieji dveji metai skiriami studento ar studentės bendro lavinimo pagiliniui, o pastaraisiais dviem metais studentai renkasi kursų artimus pasiruošimui į profesines studijas. Kadangi daugelis profe-

sių mokyklų iš kandidatų tereikalauja metų, dviejų ar trijų kolegijinio pasiruošimo, tai daugelyje atvejų studentas gali pereiti į profesinę mokyklą ir kolegijos nebaigęs, atsižvelgiant kokiai profesijai jis ruošiasi.

Kadangi skaitoma, kad Europos gimnazijos kursas yra kiek aukštesnis už amerikoniškąją "high school", tai lietuvišką gimnaziją baigęs studentas ar studentė studomas į vieną iš tų kolegijų gali tikėtis gauti užskaitas universiteto nuožiūra.

A. Profesinės mokyklos, į kurias priimami gimnazijas (high school) baigusieji:

1. Department of Nursing (galeistingųjų seserų mokykla), kuri baigiama per trejus metus ir baigusioji gauna galeistingosios sesers diplomą (diploma of nursing).

2. College of Pharmacy (vaistininčių kolegija), baigiama per ketveris metus ir sekmingi baigusis gauna Bachelor of Science in Pharmacy laipsnį.

B. Profesinės mokyklos, į kurias priimami mažiausia vienerių metų kolegijos kursą baigusieji:

1. School of Architecture (baigiama per ketveris metus ir sekmingai baigusis gauna Bachelor of Architecture laipsnį. Vadinasi, šio laipsnio igijimas reikalauja mažiausia penkerių metų akademinio darbo.

C. Profesinės mokyklos, į kurias įstojant reikalaujama būti baigus nemažiau, kaip dviejų metų kolegijos kursą:

1. Dental Hygiene: Dantų higienos kursai (The Courses in Dental Hygiene) baigiami per dvejus metus ir baigusis gauna Bachelor of Science in Dental Hygiene laipsnį ir yra paruoštas dirbti dantų profilaktikos srityje arba dėstyti dantų higieną mokyklose.

Science in Dental Hygiene baigiama per trejus metus su laipsniu Bachelor of Fine Arts.

3. School of Engineering (baigiama per dvejus metus ir baigusis gauna Bachelor of Science in Chemical Engineering, arba vienoje iš šių šakų, atsižvelgiant kurioje specializuosis studijuodamas, butent, miestų inžinieriaus, elektros inžinieriaus, inžinieriaus, mechanikos inžinieriaus, metalurgijos inžinieriaus, arba kasyklų inžinieriaus laipsnį. Pastudijavęs dar vienerius metus gali gauti vienoje iš tų šakų magistro laipsnį.

(Bus daugiau)

ENGLISH SECTION

THE KOLKHOZ CRISIS

Some time has passed since the attack of PRAVDA against Politbureau member A. A. Andreyev (cf. also NEWSLETTER No. 169, 1950) for the introduction of erroneous methods in collective farming. Andreyev himself has saved his face by a public recantation but the lesser functionaries directly responsible for the "abuses" are losing their posts thick and fast. On all the party conferences of the agricultural regions the demand has been raised to consolidate not the small links but the large brigades.

The tendency of the Government to favour the brigade was apparent already before the war, when it met with the dumb but stubborn resistance of the peasants, as it crushes the initiative of the agricultural worker to a much greater extent than work in the link. During the war the wishes of the population had to be considered to some extent and the brigade was temporarily dropped. Of course, this happened with the full knowledge of the Politbureau and the present castigation of Andreyev as the culprit is only a concession to the Soviet system of producing a tangible and concrete culprit for every shortcoming. Whatever Andreyev's standing in the Politbureau, the "erroneous agricultural policy" has not shaken it.

The consolidation of the brigade is an important step in the direction of the proletarianization of the peasantry. It is a nivellation of the difference between town and country, about which the Bolsheviks have both written and spoken time and again. In essence it is as important a measure as the collectivization of agriculture in 1929-1931.

As is known, the various brigades are permanently assigned to one kind of work, which inevitably leads to a division of labour in kolkhozes; a certain brigade deals only with the livestock, another only cultivates grain, a third only vegetables, a fourth rears poultry, etc. The result will be that the peasant must turn into a narrowly specialized worker who will know how to milk a cow but have no idea of the tilling of fields, or will be proficient in looking after poultry but know nothing about cows.

As long as these specialized workers live in one small village, they may still retain some knowledge of one another's work. This danger will disappear with the merging of the

small kolkhozes, which is now under way. In a large kolkhoz including several villages the people of one village can be detailed to form a brigade engaged in dairy farming, another village will be a poultry-rearing brigade, a third will cultivate the joint fields of them all, etc. The peasants will virtually be turned into factory workers and gradually lose the spirit of independence inherent in every farmer, including the Soviet one. The regime will have reduced a large and potentially, if not actually, antagonistic class of the population to obedience.

While the link is more or less cooperative in character, the brigade is to be entirely in the power of the brigadier, a bailiff of the state. It is becoming an unwritten law to appoint only Communists to the post of brigadier. Reports to this effect are coming in from all parts of the country:

It is reported from the Chkalov region (PRAVDA, 3-4-50) that "lately the regional and district CP committees have been devoting more attention to the consolidation of brigades, selection of brigadiers and the revising of their qualifications. At present about 1,000 Communists are brigadiers in agricultural brigades". A report from the Altai region says (PRAVDA, 13-4-50): "The Communists are the cementing nucleus of the agricultural brigades. Over one third of all the brigadiers are members of the CP and the Komsomol... Communists from the district centres and the administrative apparatus of the kolkhozes are being delegated to permanent work in the brigades".

The Soviet press is generally worried over the shortage of Communists in the country, the privileges conferred by membership make it easier for those concerned to flee from kolkhoz misery and they avail themselves of every chance. "Lately", writes PRAVDA of 15/4, "the number of Communists working in the country has not only not increased but even decreased. In a considerable number of kolkhozes there is no Party organization". In the Novosibirsk region "the number of Party organizations in the kolkhozes has decreased" (PRAVDA, 1. 4. 50). In the Ust-Tarsk district the decrease is from 28 to 18 in the course of one year, in the Mikhailovo district from 22 to 15. The number of Communists in the country—combine and tractor drivers as well as kolkhoz members—has decreased by more than 1,500 persons". Similar facts are reported concerning other regions. At the same time the existing Party organizations are becoming more and more inactive and slowly dying out.

All this is to be changed. The Party has decided to get a firm grip on the countryside. A redistribution of Party forces is taking place accordingly. Communists holding posts of secondary importance in the towns are being directed to the country. They are appointed chairmen of kolkhozes, brigadiers, agronomists and livestock breeders. Along with the consolidation of Party influence among; the peasantry they are charged with raising the output of the kolkhozes which is also showing an alarming tendency to decrease.

Blue Bonnets To Lawmakers

On July 1st, housewives will be able to buy oleomargarine without paying a federal tax, thanks to the tax repeal bill signed recently by President Truman. Here two young housewives in blue bonnets visit Washington to cheer final release from the 64-year-old tax restrictions on margarine. They are (l. to r.) Mrs. Elliott Daxe, of Camden, N. J., and Mrs. J. C. Allicote of New York, N. Y.

BULLETINS
 KEY WEST, Fla., March 16.—President Truman today signed the bill to repeal the 64-year-old federal tax on oleomargarine. It was Mr. Truman's first action after his arrival here from Washington.
 by the United Press.
 TAIPEI, Formosa, March 16.—Nationalist China promised the United States today to halt

HEALTH FOR ALL

Tuberculosis and Diet

This may seem hard to believe but there are still people who believe that certain foods cure tuberculosis. They seem to think that some type of magic diet will stop the destructive work of tuberculosis germs in the patient's lungs and restore him to health in short order.

No tuberculosis patient was ever cured by diet alone. There are many aspects to the treatment of tuberculosis, basic among which is complete rest under medical supervision, preferably in a tuberculosis hospital.

At the tuberculosis hospital, in addition to his supervised rest, the patient may receive other types of treatment, such as surgery or drugs, depending on the type of his illness. His diet is also planned there to fit his specific needs and to

give him strength to fight his illness.

But although diet is only a part of the treatment, it is an important part. The patient's food must serve the double purpose of helping the body to repair the damage the germs have done to his lungs, as well as to build up his body's defenses against the spread of the disease.

Meals served to tuberculosis patients are usually simple and well balanced and contain calories and vitamins needed. In general, the diet includes milk (a quart a day) meat, eggs, fish cheese, fruits, vegetables, cereals, and desserts.

It is true that at one time great emphasis was placed on fattening the tuberculosis patient and he was fed great quantities of eggs and milk. But today we know that a well-balanced diet of simple, nourishing foods is better than concentration on a single type of food.

Patients sometimes feel

DOVANAI KNYGOS!

Kurie užsirašys Amerikos Lietuvj metams tie gaus "Raudonoji Žvaigždė" knygą

DOVANAI!!

"Raudonoji Žvaigždė", knyga, iliustruota su įvairiomis baisenybėmis iš karo lauko įvykių ir parsiduoda po 75c egz., bet mes duosime tą knygą dovanai kiekvienam Amerikos Lietuvio skaitytojui naujai užsirašančiam arba pratęsiančiam seną. Amerikos Lietuvio prenumerata—\$3.00 metams.

AMRIKOS LIETUVIS

14 VERNON STREET - WORCESTER, MASS.

that the menus in the tuberculosis hospital lack variety. Simple but wholesome and nutritious food—the kind that is best for tuberculosis patients—does not provide for great diversity. But it must be remembered that the food is of good quality, prepared by expert dieticians under medical supervision, with the aim of giving the patient's body the proper "fuel" to help him fight his illness.

The person who contracts tuberculosis need not worry about the diet that he should have while he is ill if he takes prompt steps to enter a tuberculosis hospital. The doctors will work with trained dieticians at the hospital to make certain that the patient gets the proper foods, in the right amount, to help him successfully overcome his disease.

Kaip Tapti Amerikos Piliėčiu?

Klausimai ir atsakymai anglų ir lietuvių kalbomis. Dar nerūtiems Amerikos pilietybės ypatingai naudinga knygelė. Kaina—25c, su prisiuntimu 35c.

AMERIKOS LIETUVIS
 14 Vernon St., Worcester, Mass.

PARSIDUODA

Šiomis dienomis galite gauti visus pirmiau ir dabar įgrajytus rekordus, kaip tai: Columbia, Viktor ir Continental rekordus. Užėkite pasirinkti

AMERIKOS LIETUVIS
 14 Vernon St., Worcester, Mass.

International Folk Dance Fetė Saturday

Mr. E. Eddy Nadel, director of the Harvard Folk Dance Society, will present an International Folk Dance Festival at the YWCA on Saturday night at 8:00 P.M., sponsored by the Inter-Racial Council of Worcester. Mr. Nadel will also lead general folk and square dancing.

The Evening will climax an all day Institute on Prejudice at the YWCA. Sponsored by the youth group of the Council, the Institute is to be called Teamwork Today Toward Tomorrow. Dr. Henry E. Helms, Pastor of the Church of All Nations will speak at the afternoon program. Mrs. Norman Garzey, director of the youth group, will preside.

Registration for the Institute is at 9:00 A.M. and the fee is 50c. At 9:30 Miss Joan Olch will lead a panel discussion on Prejudice in Worcester. Workshop discussion groups will follow, lead by Mrs. W. Barrett.

The Harvard Folk Dance Society, which Mr. Nadel directs, was founded in 1943, to give students of the Greater Boston colleges an opportunity to learn more about the music, songs and dances from abroad. Mr. Nadel is one of the few men in America, who has devoted his life to the teaching and directing of folk dancing. He has taught at the Boston University School of Physical Education, and at the Ted Shawn University of the Dance.

The Dance Festival is open to the public. Tickets will be sold at the door at \$1.20 per couple.

KNOW YOUR BANK . . . LET YOUR BANK KNOW YOU

friendly service to new accounts

WORCESTER COUNTY TRUST CO.

. . . has made us many old friends

You can feel right at home

. . . when you come in to do business with the Worcester County Trust. From the teller who greets you at the window to the man who helps you when a financial problem arises . . . we are all glad to serve you.

Serving all Worcester County

WORCESTER COUNTY TRUST

WORCESTER • BARRIE • FITCHBURG
 NO. BROOKFIELD • SOUTHBRIDGE • SPENCER
 MASSACHUSETTS

Member Federal Reserve System

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Vietiniai ir Importuoti Gėrymai
 Prieštatomi ir Namus
Edward Yanover's
 PACKAGE STORE
 Ušiatko TADCASTER ALŲ
 \$2.75 už dėšę, plus už benkas,
 Rusiška Degtinė—VODKA 100%
 Ir kitus Alkoholinius Gėrymus
 278 MILLBURY GATVĖS

Arthritis Pain

For quick, delightfully comforting help for aches and pains of Rheumatism, Arthritis, Neuritis, Lumbago, Sciatica, or Neuralgia try Romind. Works through the blood. First dose usually starts alleviating pain so you can work, enjoy life and sleep more comfortably. Get Romind at drugists today. Quick, complete satisfaction or money back guaranteed.

HEAD NOISE MISERY?

Try this simple home treatment. Many people have written us that it brought them blessed relief from the miseries of Hard of Hearing and Head Noises due to catarrh of the head. Many were past 70! For proof of these amazing results, write us today. Nothing to wear. Treatment used right in your own home—easy and simple.

THE ELMO COMPANY
 DEPT. 565
 DAVENPORT, IOWA

SEND NOW FOR PROOF AND 30 DAY TRIAL OFFER

BALF PIRMININKO MISIJA EUROPOJE

Lietuvių tremtinių problemos dar neapsibaigė; nežiurint, kad toks didelis jų skaičius atvyko į Amerika ir kitus kraštus, daugelis lietuvių dėl įvairių priežasčių užkliuvo pereinamose stovyklose ir kitur Vokietijoje, Austrijoje ir kitur. Jiems pagelbėti reikia dėti ypatingas pastangas, nes daugelio reikalai ir bylos painios ir komplikuotos. Todėl BALF pirmininkas suprasdamas šių lietuvių padėtį, savo atostogų iš universiteto metu, vieną mėnesį pašvęs pasilikusių Europoje lietuvių tremtinių reikalams. Pirmininko planas yra toks: 1) Daryti įvairius žygius, kad pagelbėti tiems lietuviams, kurie dėl įvairių priežasčių, komplikacijų ir nesuspriktimų neteko teisų emigruoti į kitus kraštus. 2) Kad Klaipėdos lietuviams būtų duodamos tokios pat teisės, kaip ir kitiems lietuviams. 3) Yra asmenų ir šeimų, kurie dėl silpnos sveikatos, kuno trukumo ir kitų priežasčių sulaukė ir reikalaujama iš jų po \$1,000. užstato, ko tremtiniai negali padaryti. Tokiems pagelbėti bus ieškomo užtarėjų valdžios įstaigose, kad užstatai būtų panaikinti, ar bent sumažinti. b) Taip pat pasirūpins ir tais, kurie turės pasilikti Vokietijoje gy-

venti. Ištirs jų reikalavimus, gyvenimo sąlygas, šalpos reikalingumą, jos kiekį, bendrai visus reikalus susijusius su likusių Vokietijoje lietuvių gyvenimu. Tam tikslui šią savaitę BALF pirmininkas kan. prof. J. B. Končius vyksta į Washington, kur turės visą eilę pasimatymų ir pasitarimų su šalpos, imigracijos ir valdžios pareigūnais kt. Arthur Ringland, Advisory Board Direktorium, George Warren — State Department patarėju, IRO viršininkais ir daugelių kitų ka-

rinės ir civilinės valdžios pareigūnais. Nuvykęs į Europą jis aplankys ir tarsis su įvairiais vietiniais pareigūnais Prancuzijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Austrijoje ir Belgijoje. Pirmas svarbus pasimatymas bus Paryžiuje birželio 6 d., o antras Ženevoje birželio 8 d., paskui Vokietijoje ir Austrijoje.

Apie pirmininko kelionę ir veiklą Europoje BALF Centras reguliariai informuos Amerikos lietuvių visuomenę. BALF 1950 m., geg. 23 d.

PAGERBS ŽUVUSI KARI JŪLIŲ P. JURGELIONIŲ

Sekantį sekmadienį, gegužės 28, bus pagerbimo ceremonijos, pavadinant Shannon ir South skersgatvį Julio P. Jurgelionio vardu. Julius Pranas Jurgelionis žuvo 1945 m. Pacifike. Pereitą gruodžio 19, Miesto Taryba nutarė pavadinti tą skersgatvį žuvusio J. P. Jurgelionio pagerbimui.

Paradas prasidės nuo Lietuvių Ukėsu Klubu, Vernon gatvės, paskui Vernon gatve, Winthrop, Providence ir South gatvėmis. Parade dalyvaus Lietuvių Karo Veteranų organizacija, Charles S. Kuraisa Post, W. V. Worcester Post, V. F. W., Grafton Hill Post, A. L., Vernon Hill Post, A. L., Lenkų Karo Veteranų grupė 52, ir Lenkų Amerikonų An-

trojo Pasaulinio Karo Veteranai. Parados pradžioje eis Lietuvių - Amerikonų Bugnų korpusas.

Užkviesti kalbėtojai yra: Juozas J. Grigaitis; atstovas Donohue; J. O'Brien ir George Wells; kun. K. A. Vasys, kun. A. Petraitis, Antanas F. Dailyda ir Jonas Babraitis.

Julius Jurgelionis, Prano ir Marcelės Jurgelionių sūnus, baigė Komercijos aukštą mokyklą 1939 mete. Jisai lankė Amatų mokyklą ir dirbo kaip mašinistas American Steel and Wire kompanijoje. Jisai stojo į Suv. Valstijų Laivyną 1942 mete ir lavinosi Newport R. L., paskui Wentworth Institute, Boston. Jisai išstarnavo 19 mėnesių Atlantike, o paskui buvo paskirtas į Pacifiką 1945 metais. Velionis a part tėvų paliko žmoną Marijoną Thompson Jurgelionis Jankauskienę; dvi seseri Ievą Grudzinskiene ir Teresę.

LIETUVIAI! SKAITYKIT IR PLATINKIT AMERIKOS LIETUVI!

Amerikos Lietuvio Vasarinis Piknikas

Rengiamas Lietuviškos Spaudos Palaikymui

- I v y k s -

Sekmadieny,

Biržely-June 18-tą 1950 metais

Tuoju Po Pietų

Babrausko Pavilijone

MANVILLE STREET - LEICESTER, MASS.

Bus Dainų, Kalbų, Muzikos, Gėrimų ir Užkandžių

Grieš Puiki Orkestra

Worcesterio Drama

PEGGY WALKER, Artistė

Antras Guy Palmerton perstatymas bus Noel Cowardo garsi komedija "Present Laughter". Pradedant gegužės 30, Worcester Memorial Auditorium Playhouse, šiame veikalė vaidintų populiariškas Frank Lyon ir sykiu viena iš svarbesnių vaidintojų—Peggy Walker. Kiti artistai bus Isabel Price, Virginia Maddocks, Joseph Aller Jr., Bruce Carlisle ir kiti profesionalai artistai. Frank Lyon sugrįžimas į Worcesterį tai bus 25 metų sukakusių Worcesterio scenoje. Pereitą žiemą, jisai lošė Atlanta, Georgia sykiu su žygiais artistais, tarp kurių buvo James Dunn, Tom Drake, Boris Karloff, Miriam Hopkins, Guy Kibbee, Kay Francis, Saran Churchill, Edward Everett Horton ir kiti.

Uždanga pakeliama kas vakarą 8:20 valandą, taip pat ir sekmadienio vakare, birželio 4.

Rengia Military Whist

Aušros Vartų parap. Vyčiai organ, 116-ta kp., rengia "Military Whist", bažnyčios salėje, penktadienį, birželio 2, 1950, 8-tą valandą vak. Įžanga 60 centų, bus su užkandžiais ir donacijais.

Prašome visus atsilankyti, jaunus ir senus, gražiai praleisti vakarėlį.

Koresp.

Reikalingas Patyręs Darbininkas Prie Ukio Darbu

Reikalingas patyręs darbininkas, prie ukio darbu pas p. Zablackus: Spencer, Mass. Pageidaujama, kad turėtų amžiaus tarpe 50 ar 60 metų. Geras užlaikymas ir gera alga. Kreiptės pas—

ZABLACK CHARLIS Bond Street - Spencer, Mass. (- 21 -)

MATYKITE GERIAU SU TINKAMAIŠ AKINIAIS IS

THE EYEGLASS SHOP

30 Millbury Gatvė (Prie Kelley Alkstės)

Tel. Dial 3-8001 8:00 to 6:00 P.M. Akiniai Daromi ir Taisomi

VAL. J. WADOWSKI, Optikas

25 Metų Patyrimo—Patenkinimas Gvarantuotas

Atminimui Liudviko Zurlio

Liudvikas Zurlis mirė balandžio 7, gi palaidotas baland. 11. Jisai priklausė prie šv. Kazimiero draugijos, Nashua, N. H. ir ten buvo nulydėtas, po bažnytinį apeigų šv. Kazimiero bažnyčioj. Nashua lietuvių bažnyčioj taipgi buvo atlaikytos pamaldos ir vėlonis buvo palaidotas šv. Kryžiaus lietuvių kapuose.

Liudvikas Zurlis kilęs iš Lietuvos, Brokaraisčio kaimo, Niedzingės parapijos. Amerikoje išgyveno 47 metus. Velionis paliko nuliudime žmoną Juzę (Akstiniute), vieną sūnų ir dukterį. Reikiame širdingą padėką visiems giminėms, draugams ir kaimynam už išreikštą užjautą, atsilankymą į šermenes, už dalyvavimą laidotuviuose, už gėles ir užprašytas mišias.

J Zurlienė ir Šeima

Palangos Trejos Devynerios

Yra augalinis sutaisymas, susideda grynai iš šaknelių, lapų, žiedų, sėklų ir žolių. Veikia ant kuno organų taip, kad pavartojus ją tulą laiką žmogus gauna naujų spėkų ir energijos. Klekvienas kas tik nori būti visados sveikas, turėtų vartoti TRE-JANKĄ. Nes tai geriausias vaistas nuo dispepsijos, vidurių užkietėjimo, nerviško, stoko apetito, širdies supykimo, pilvo sugedimo, reumatizmo, neuralgijos, kosulio, gerklės skaudėjimo, karščiavimo, krupo, blogo upo, abelno nusilpimo, inkstų ir kepenų ligos.

Palangos Trejos Devynerios parduoda po \$1.00, su prisiuontimu — \$1.10. Siųsdami užsakymus, adresuokite:

AMERIKOS LIETUVIS 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Medus Jau Čia

Liudvikas Končius, iš North Abington, Mass. atvyko ir paliko Amerikos Lietuvio krautuvej šviesaus medaus. Medus parduoda po \$1.00 už kvortą. Pusė galiono \$2. 12 aunų 35c. Koriukai parduoda po 60 centų.

AMERIKOS LIETUVIS 14 Vernon St. Worcester, Mass.

skundinių vestlėvams porūkeliai

Kueiphiles i Bushong

311 main qalvės WORCESTER, MASS.

Istaiqta 1900 Tel. 3-4180

LIETUVIAI BIZNIERIAI GARSINKITĖS AMERIKOS LIETUVY!

A.L.T Sandaros 16 kp. rengia didelį metinį

PIKNIKA

SEKMAD., BIRŽELIO-JUNE 4 d., 1950 m.

tuojau po pietų

JUOGIO BABRAUSKO PAVILLJONE

MANVILLE STREET - LEICESTER, MASS.

Vietos garsus Bugnų ir Trimitų orkestra, ved. gražuolės—Julės Sinkevičiutės pagros dainų ir šokių. Bus kalbų, dainų, muzikos, gėrimų ir užkandžių

Grieš puiki orkestra

Visi lietuviai kviečiami atsilankyti

(21-22)

Sandaros 16 kp.—Veiklos Komitetas

RADIO ŽINIOS

Lietuvių Radio Korp. radio programą sek., geg. 28-tą d. per stotį WBMS, 1090 kil. (netoli WBZ stoties) 9:30 iki 10:30 val ryte bus sekantis:

- 1—Muzika.
- 2—Dainininkas Julius Kazenas iš Cambridge, buvęs Vilniaus Operos Artistas.
- 3—Magdūtės pasaka.

Po programos prašome parašyti laiškelį ar atvirutę į stotį WBMS, Lithuanian Program 35 Court St., Boston, Mass., prašėdami kokias orkestras, dainininkus ir dainininkes norit išgirst, o biznio reikalais rašykite ofiso adresu: 502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.

S. Minkus, Garsintojas

PLAYHOUSE

Guy Palmerton perstato Pasižymėjusią Noel Coward komediją

"Present Laughter"

Gegužės 30 iki Birželio 4 Tel. 7-8834, Uždanga 8:20 v. bilietai 79c, \$1.00, \$1.25, \$1.50

J. M. Nevis

Lietuvių Aukšinių Daiktų Krautuvė

165-A GREEN STREET - WORCESTER.

Didelis pasirinkimas—įvairių rušių aukšinių žiedų, Vedybinių ir Gimtadienių. Moderniškiausios rušies Deimantų, pritaikomi kiekvienai rankai, su garantija. Aukščiausios rušies laikrodėlių: Hamilton, Elgin, Longine, Wittnauer, Gruen, Bulova, Croton, Parker ir kitokių.

Visokios rušies Laikrodžių, virtuvės, elektrikinų ant sienos skambančių dėl prikėlimo; Sidabrinų ir sidabruotų peilių setų. Populiariškų išdirbysčių; elektrikinų skustuvų—Sunbeam ir Shich, ir kitokių.

Jeigu Tamstoms reikėtų kam dovanų duoti, mes turim elektrikinų prosų, kavai automatiškų "percolators", kristalinių ir sidabrinų rožančių. Mes duodam lengva išmokėsimi.

KRAUTUVĖS VALANDOS:

Nuo ryto 9:00 iki 6:45 vak.—Šeštadieny iki 9:00 vak.

"Amerikos Lietuvio"

Skaitytojų Žiniai

Primename gerbiame siems Amerikos Lietuvio skaitytojams, kad mes tau pydami atskirų siuntinėjimų raginimams apsimokėti už užvilktą prenumeratą dabar nesiuočiame, tad visiems viešai, bendrai primename, kad malonėtumete už užvilktą prenumeratą atsilyginti.

Amerikos Lietuvio Adm. 14 Vernon Street